

Prof. Dr. Seda ÖZMUMCU

ARABULUCULUK MODELLERİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XV
KISALTMALAR.....	XXV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KOLAYLAŞTIRICI VE DEĞERLENDİRİCİ ARABULUCULUK

I. GİRİŞ.....	5
II. KOLAYLAŞTIRICI VE DEĞERLENDİRİCİ ARABULUCULUK	7
A. GENEL OLARAK.....	7
B. LEONARD RİSKİN'İN ŞEMASI.....	9
C. KOLAYLAŞTIRICI ARABULUCULUK	10
1. Kolaylaştırıcı - Dar Arabuluculuk	14
2. Kolaylaştırıcı - Geniş Arabuluculuk.....	14
D. DEĞERLENDİRİCİ ARABULUCULUK.....	15
1. Değerlendirici - Dar Arabuluculuk	17
2. Değerlendirici - Geniş Arabuluculuk.....	18

E. LEONARD RİSKİN'İN ŞEMASINA YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER.....	19
F. LEONARD RİSKİN'İN YENİ ESKİ ve YENİ YENİ ŞEMALARI.....	20
III. KOLAYLAŞTIRICI VE DEĞERLENDİRİCİ ARABULUCULUK ÜZERİNE ELEŞTİREL YAKLAŞIMLAR	26
IV. YENİ DEĞERLENDİRİCİ ARABULUCULUK.....	30
V. TÜRK HUKUKUNDA 6325 SAYILI HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA ARABULUCULUK KANUNU YÖNÜNDEN ARABULUCUNUN ROLÜ	31
A. Genel Olarak.....	31
B. 6325 sayılı HUAK.md.2/b Hükümünün İlk Halinde Öngörülen Düzenleme	32
C. 6325 sayılı HUAK.md.2/b Hükümünde 7036 sayılı Kanun Değişikliği ile Öngörülen Düzenleme	37
VI. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ.....	41
KAYNAKÇA	42

DÖNÜŞTÜRÜCÜ ARABULUCULUK

I. GİRİŞ.....	45
II. GENEL OLARAK.....	46
A. Kavram	46
B. Dönüştürücü Arabuluculuk Modelinin Niteliği.....	50
C. Dönüştürücü Arabuluculuk Modelinin Başlıca Özellikleri.....	52
D. Dönüştürücü Arabuluculuk Modelinde Arabulucunun Rolü .	64
III. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE DÖNÜŞTÜRÜCÜ ARABULUCULUK MODELİNİN ÖNEMLİ BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ OLAN TELAFİ EDİCİ PROGRAM.....	73
A. Genel Olarak.....	73
B. TELAFİ EDİCİ Program Kapsamında Uygulanan Temel Kurallar.....	81

IV. DÖNÜŞTÜRÜCÜ ARABULUCULUK MODELİNE YÖNELTİLEN ELEŞTİREL YAKLAŞIMLAR ve SAVUNMALAR	83
A. Genel Olarak.....	83
B. Dönüştürücü Arabuluculuk Modeli ve Gestalt Teorisi Yaklaşımı.....	84
C. Dönüştürücü Arabuluculuk Modeline Yöneltilen Eleştirilere Yanıtlar.....	87
V. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ.....	91
KAYNAKÇA	94

TERAPÖTİK ARABULUCULUK

I. GİRİŞ.....	99
II. TERAPÖTİK ARABULUCULUK MODELİNİN TARİHİ GELİŞİMİ	100
III. TERAPÖTİK ARABULUCULUK MODELİNE GENEL YAKLAŞIM.....	100
IV. TERAPÖTİK ARABULUCULUK ve PSİKOTERAPİ ARASINDAKİ BAĞLANTI.....	104
A. Arabuluculuk Psikoterapi midir? Değil midir?	105
1. Genel Olarak	105
2. Arabuluculuk ve Psikoterapi Arasındaki Benzer ve Farklı Alanların Karşılaştırılması.....	107
a. Çatışma Kavramı ve Önemi	107
b. Kişilerarası Uyuşmazlığın Nedeni ve Niteliği Hususunda Teorik Varsayımlar	109
c. Arabuluculuk Sürecine Müdahale Etmenin Amaçları ve Sonuçları	110
d. Tarafsız Üçüncü Kişi (Arabulucu/Psikoterapist) Terminoloji ve Rolü.....	111
e. Arabuluculuk veya Psikoterapiye Başvuranlar Açısından Ortaya Çıkan Etkiler.....	112

B. Terapötik Arabuluculuk Psikoterapi midir? Değil midir?	114
V. TERAPÖTİK ARABULUCULUĞUN ÖZELLİKLERİ.....	121
VI. TERAPÖTİK ARABULUCULUĞUN AMAÇLARI	122
VII. TERAPÖTİK ARABULUCULUK MODELİNDE UYGULAMA ALANI BULAN TERAPÖTİK TEKNİKLER..	124
A. Bulmacayı Beraber Birleştirmek.....	124
B. Özür Dilemek	124
VIII. TERAPÖTİK ARABULUCULUK MODELİNDE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	125
IX. TERAPÖTİK AİLE ARABULUCULUĞU.....	128
A. Genel Olarak.....	128
B. Terapötik Aile Arabuluculuğunun Aşamaları	132
1. Değerlendirme Aşaması	132
2. Hazırlık Aşaması.....	134
3. Müzakere Aşaması.....	136
4. İzleme Aşaması.....	138
C. Terapötik Aile Arabuluculuğu Modelinin Değerlendirilmesi	139
X. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ.....	140
KAYNAKÇA	142

ÖYKÜSEL ARABULUCULUK

I. GİRİŞ.....	147
II. ÖYKÜSEL TERAPİ	149
A. Tarihçe.....	149
B. Terminoloji.....	152
C. Kavram ve Tanım.....	155
D. Öyküsel Terapinin Özellikleri.....	156
E. Öyküsel Terapide Kullanılan Terapötik Teknikler.....	158
1. Problemin Tanımlanması	159
2. Problemin Dışsallaştırılması ve İsimlendirilmesi.....	163
3. Problemin Yapı Sökümüne Uğratılması.....	173

4. Alternatif Öykünün Oluşturulması ve Yeniden Yazılması	175
5. Terapötik Belgelerin Kullanılması.....	177
F. Ara Değerlendirme	179
III. ÖYKÜSEL ARABULUCULUK.....	179
A. Kavram ve Tanım.....	179
B. Öyküsel Arabuluculuğun Özellikleri.....	182
1. Birinci Özellik: Hayatlarını Öyküler Aracılığı ile Yaşayan İnsanları Kabul Etmek.....	182
2. İkinci Özellik: Özcülük (Essentialism) Anlayışından Kaçınmak.....	185
3. Üçüncü Özellik: Bütüncül Dinleme (Sözlü ve Sözlü Olmayan Mesajları Birlikte Dinleme).....	188
4. Dördüncü Özellik: Problemi Dışsallaştırma ve Dışsallaştırma Konuşmaları (Kişi Problem Değildir, Problem Problemdir)	192
5. Beşinci Özellik: Problem Öyküsüne Bir Engel Olarak Bakmak.....	196
6. Altıncı Özellik: Söylemsel Konumlandırmaları Dinlemek.....	197
7. Yedinci Özellik: Alternatif Öyküye Açılan Kapıları Tespit Etmek	203
8. Sekizinci Özellik: İlişki Öyküsünü Yeniden Yazma (İşbirliği Öyküsü İnşa Etme)	205
9. Dokuzuncu Özellik: Belgeleme Aşaması	208
IV. ÖYKÜSEL ARABULUCULUK ile PROBLEM ÇÖZÜCÜ ARABULUCULUK ARASINDAKİ FARKLAR.....	211
V. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ	212
KAYNAKÇA	213

PROBLEM ÇÖZÜCÜ ARABULUCULUK

I. GİRİŞ.....	221
II. PROBLEM ÇÖZÜCÜ ARABULUCULUK MODELİ	222

A.	Problem Çözme Geleneği ve Tarihçesi.....	222
B.	Problem Çözücü Arabuluculuğun Tanımı ve Amacı.....	224
C.	Problem Çözücü Arabuluculuğun Özellikleri.....	227
III.	PROBLEM ÇÖZÜCÜ ARABULUCULUK MODELİNİN AŞAMALARI	230
A.	Problem Çözücü Arabuluculuğun Aşamaları.....	230
B.	Problem Çözücü Arabuluculuk Müzakerelerine Başlama	233
1.	Problem Çözücü Arabuluculukta Problemin Tanımlanması.....	235
2.	Problemi Çözmenin Yollarını Arama	235
3.	Problem Çözücü Arabuluculukta Değer Yaratma.....	240
a.	Sıfır Toplamlı ve Pozitif Toplamlı Müzakere	241
aa.	Sıfır Toplamlı Müzakere	243
bb.	Pozitif Toplamlı Müzakere.....	243
b.	Karma Müzakere.....	245
C.	Problem Çözücü Arabuluculukta Anlaşma Süreci	246
1.	Anlaşma Seçeneklerinin Geliştirilmesi ve Değerlendirilmesi	246
2.	Değerlendirme Kriterleri ve Yöntemleri	248
D.	Problem Çözücü Arabuluculukta Anlaşmaya Ulaşma ve Anlaşmanın Sağlanması.....	249
IV.	DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	251
	KAYNAKÇA	253

HÜMANİSTİK ARABULUCULUK

I.	GİRİŞ.....	255
II.	HÜMANİZM	255
A.	Kavram ve Tanım	255
B.	Tarihçe.....	256
III.	HÜMANİSTİK PSİKOLOJİ ve PSİKOTERAPİ	259
A.	Genel Olarak	259

B. Hümanistik Terapinin Temel Amacı	260
IV. HÜMANİSTİK ARABULUCULUK	261
A. Genel Olarak.....	261
B. Kavram ve Tanım.....	264
C. Hümanistik Arabuluculuk Modelinin Özellikleri.....	265
1. Temel Değerler	265
2. Uygulama Sonuçları	266
a. Merkezlenme.....	267
b. Arabuluculuk Sürecinde Yeniden Çerçeveleme Açısından Arabulucunun Rolü	269
c. Arabuluculuğa Ön Hazırlık Oturumlarının Yürütülmesi.....	270
d. Taraflarla Bağlantı Kurmak ve Dinlemek	271
e. Tarafların Güçlü Yönleri ile Bağlantı Kurma ve Tanımlama.....	273
f. İletişimin Kurulması ve Sağlanması.....	273
g. Yönlendirici Olmayan Arabuluculuk Şekli.....	274
h. Uyuşmazlık Taraflarının Yüz Yüze Bakarak Oturmaları	275
i. Sessizliğin Gücünü Tanıma ve Kullanma	276
j. Takip Eden Oturumların Yürütülmesi	276
V. HÜMANİSTİK ARABULUCULUK VE İYİLEŞTİRİCİ PARADİGMASI	277
A. Genel Olarak.....	277
B. Arabuluculuğu İyileştirici Paradigma Yoluyla Destekleyen Unsurlar.....	279
1. İyileştirici Bir Süreç Olarak Arabuluculuğu Çerçeveleme	279
2. İyileştirme Seçeneği Olarak Arabuluculuk Seçimini Güçlendirmek	280
3. Beklentilerini Açıklamaya Davet Etmek	280
4. İyileştirme ile İlgili Dilde Yeniden Çerçeveleme Müzakereleri	281

5. Uyuşmazlık Taraflarının Yüksek Zekâları ile Bağlantı Kurmak.....	281
VI. PROBLEM ÇÖZÜCÜ ARABULUCULUK İLE HÜMANİSTİK ARABULUCULUK ARASINDAKİ FARKLAR	283
VII. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ.....	285
KAYNAKÇA	286

İKİNCİ BÖLÜM

ARABULUCULUK SÜRECİNDE AKTİF DİNLEMENİN ROLÜ VE ÖNEMİ

I. GİRİŞ.....	287
II. ARABULUCULUK SÜRECİNDE TARAFLARI DİNLEME. 291	
A. Genel Olarak	291
B. Arabulucunun Tarafları Dinlemesi	294
III. ARABULUCULUK SÜRECİNDE AKTİF VE PASİF DİNLEME	295
A. Genel Olarak.....	295
B. Aktif ve Pasif Dinleme Kavramları.....	297
C. Arabuluculuk Sürecinde Aktif Dinlemenin Önündeki Engeller.....	300
D. Arabuluculuk Müzakerelerinde Uyuşmazlığın Taraflarına Duygu ve Hislerini Anlatmaları için Konuşma Fırsatı Vermek.....	302
E. Arabulucunun Önyargılarını ve Kendi İç Sesini Sınırlaması. 304	
IV. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ.....	305
KAYNAKÇA	307

HUKUKİ UYUŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜMÜNDE EŞ ARABULUCULUK (CO-MEDIATION)

I.	GİRİŞ.....	311
II.	EŞ ARABULUCULUK UYGULAMASININ UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜNE GETİRDİĞİ OLUMLU YÖNLER	314
III.	EŞ ARABULUCULUK UYGULAMASININ UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜNE GETİRDİĞİ OLUMSUZ YÖNLER	316
IV.	EŞ ARABULUCULUK UYGULAMASININ ETKİLİ OLABİLMESİ İÇİN GEREKLİ UNSURLAR	317
V.	EŞ ARABULUCULUK UYGULAMASINDA ARABULUCULARIN KARŞI KARŞIYA GELEBİLECEKLERİ TEHLİKELER.....	318
VI.	EŞ ARABULUCULUK UYGULAMASININ ETKİNLİĞİNİ SAĞLAMAK İÇİN YAPILMASI GEREKEN UNSURLAR.....	319
	A. Eş Arabulucular Arasındaki Uyumun Gözetilmesi.....	320
	B. Eş Arabuluculara Liderlik Rolü Tanınması	322
	C. Eş Arabuluculuk Uygulamasının Başarısı İçin Oturum Düzeninin Planlaması	323
	D. Arabuluculuk Faaliyetinin Etkin ve Verimli Olabilmesi İçin Eş Arabuluculara Verilecek Özel Görevler	326
	E. Arabuluculuk Faaliyetinde Açılış Konuşmalarının Şekli ve Önemi	328
	F. Arabulucular Arasında Rekabet Etmeme İlkesinin Benimsenmesi.....	329
	G. Önemli Bir Karar Almadan Önce Diğer Arabulucu ile Görüşmeyi Unutmamak	331
	H. Ortak Anlayışa Ulaşmak İçin Birleşik Bir Odak Noktasını Muhafaza Etmek	331

I. Eş Arabuluculuk Takımının Farklılığını Maksimum Düzeyde Avantajlı Duruma Dönüştürmek.....	332
J. Uyuşmazlığın Çözümünde Eş Arabuluculuk Yöntemi Dışında Başka Bir Yöntemi Uygulamak.....	333
K. Eş Arabuluculuk Sürecinde Esnek Olmak, Bilgi Almak ve Desteklemek	334
VII. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ.....	337
KAYNAKÇA.....	338

**JAPON SAVUNMA SANATI
“AIKIDO” İLE UYUŞMAZLIK
ÇÖZÜM YÖNTEMİ “ARABULUCULUK”
ARASINDAKİ BAĞLANTILAR**

I. GİRİŞ.....	341
II. ARABULUCULUK ve AIKIDO ARASINDA KAVRAMSAL BENZERLİKLER.....	346
III. AIKIDO SİSTEMİNİN ARABULUCULUK İLE OLAN ETKİLEŞİMİ	349
A. Karşı Tarafın Hücumunu Anlama ve Uygun Teknikler Geliştirme	349
B. Savunma Süreci.....	350
C. Çatışma Olmadan Tarafları Yeniden Ortak Payda Etrafında Buluşturma	352
D. Kontrolü Elinde Tutmak ve Yönlendirmek	354
E. Etki Gücünü Kullanmak	355
F. Esnekliği Muhafaza Etmek.....	356
G. Üstünlüğü Ele Geçirmek.....	359
H. Beklenmeyen Durumlar.....	360
IV. AIKIDO SİSTEMİNİN ARABULUCULUK İLE OLAN BAĞLANTISI.....	361
V. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ.....	364
KAYNAKÇA	366